

5 mrt 2026 – MODAL-expertmeeting

Antwerpen, Permekebibliotheek

RESULTATEN BRAINSTORMSESSIES

1. ETHIEK:

- [Platformen en software](#)

- Behoeftte aan beleid
 - Belang van kennisdeling met management
 - Belang van onafhankelijkheid en soevereiniteit
 - Nemen we kritiekloos over?
 - Positionering tegenover AI-bots?
 - Wat mag wel, wat mag niet?
 - Wat zijn de mogelijkheden voor het gebruik van datapods op bestuursniveau?
- Welke gevolgen (voor- en nadelen) hebben deze op vlak van gebruik en aanbod?

- [Ecologie](#)

- Beleid!
- Kennisdeling met management
- Verduurzaming/vergroening
- Hoe kunnen we digitale voetafdrukken in kaart brengen en deze certificeren?

- [Training van de modellen](#)

- Beleid
- Kennisdeling met management
- Wat doen LLM's met de gevoerde data?

- [Platformonafhankelijkheid](#)

- Keuze voor Europese opties
- Welke modellen vallen af?
- Big Tech niet financieren

- [Waardenkader vs. ethisch kader](#)

- Inzetten op AI-geletterdheid
- Stimuleren van alternatieven
- Mag ethisch 'duurder' zijn, zo ja, hoeveel duurder?
- We willen niet heiliger zijn dan de paus vs. de publieke sector heeft een voorbeeldfunctie.

2. TECHNOLOGIE / VEREISTEN:

- [Definitie AI](#)

- Gebrek aan een duidelijke en heldere definitie
- AI is te veel een 'parapluterm' geworden
- Er is diverse technologie beschikbaar, maar waar is er binnen collectiebeheer 'specifiek' behoefte aan?
- Behoeften >< (bestaande) techniek
- Gespecialiseerde toepassingen i.p.v. louter generieke
- Gebruik van GenAI voor niet-generatieve toepassingen (bijvoorbeeld vertalingen)?
- Wat zijn de randvoorwaarden voor AI?

- Machine learning, GenAI, ... - specificeren! Waar hebben we het over?
- Weten wat kan en niet kan, maar ook of het echt 'moet', of het zinvol is.
- Waar en bij wie ligt de autoriteit?
- Is een roadmap van leveranciers, modellen, gelukke projecten, ... haalbare kaart?
- Samenwerking IT & inhoud, maar functieprofielen goed op elkaar laten aansluiten.
- Zijn tools ondergeschikt aan samenwerking?
- Kennis over en visie op (gen)AI-toepassingen, als ook implementatie, moet van onderop komen.
- AI-moeheid voorkomen
 - [Gebruik van echte open modellen](#)
- Inclusief training met eigen data, niet alleen met *open weights*. Dus de systemen zo goed als mogelijk personaliseren.
- Hoe evalueren we de modellen? Zeker GenAI want die is stochastisch.
- Kunnen we werken met modulaire plug-ins?
- Wat kan er met SLM's (small language models) gedaan worden?
- Wat kan wel, wat kan niet?
 - [Lopende projecten](#)
- Inzicht in de technische achtergrond
- Best practices
- Gebruik van AI voor publiekstoepassingen én in de museale sector
- Terug meer digitalisatie realiseren
- Wat te doen met meta-metadata? Hoe kan je die *inter-operable* maken?
- FOBO: fear of missing out the best option

3. TOEKOMST:

- [Mens/machine](#)
- Wat is de impact van de implementatie van AI-toepassingen op de banen van de erfgoedprofessionals?
- Welke kennis en competenties heeft de erfgoedprofessional nodig?
- Welke profielen zijn er nodig?
- Waar en hoe worden ze (bij)geschoold?
- Hoe pakken we de algemene AI en digitale geletterdheid in de sector aan?
- Meer collega's opleiden, in goede combinaties voorzien van technische en inhoudelijke profielen.
- Human “?ALWAYS?” in the loop?
- Kan de sector zich het gebrek aan menselijke controle permitteren (kan dat überhaupt)?
- I.v.m. kwaliteitscontrole: waar en wanneer stopt die? Hoe ver gaan we? Hoe ver gaat de menselijke tussenkomst (rol)?
- Hoe richt je dat proces van menselijke controle in?
- Wat zijn de meetpunten?
- Wie valideert? De inhoudelijke experts of de 'massa'? (op dat vlak hebben collectiebeheersystemen beperkingen.)
- Wáárom wil je iets wel of niet controleren?
- Ook hiervoor is intern beleid nodig!
- [Collegagroep 'Erfgoed en AI'](#)
- Daadwerkelijk samenwerken (voorbeeld pilotproject KVAN 'Tot op de bodem')
- Kan er samen aan generieke validatieomgevingen gewerkt worden?
- Waar vind je de juiste en relevante kennis?
- Zo veel als mogelijk kennis delen
- Samen opleidingen of cursusedagen organiseren

- Kan hiervoor een projectleider aangesteld worden, wie zou dat kunnen zijn? Misschien roulerend per organisatie?
- Meer standaardisatie? Datastandaarden, kwaliteitsstandaarden, ...
- Kunnen we samen inzichten verwerven in grote datasets?
- Veel meer delen: documentatie, code, modellen, ethische beslisbomen, ...
- Hoe kan je de vertaalslag maken tussen wat de 'werkvloer weet' en wat de 'directie denkt', m.a.w. van "techno-optimisme" naar "techno-realisme".

4. FINANCIËN:

- [Hoe te financieren?](#)
 - Klein beginnen?
 - Nu wordt er vooral projectmatig of met eigen middelen gewerkt, kan dat anders?
 - Kunnen we structuren of procedures in het leven roepen om niet-projectmatig middelen samen te brengen?
 - Ligt hier een rol weggelegd voor de sectororganisaties? (FARO, meemoo, NDE, DEN, Archiefpunt, KVAN, KIA? ...)
- [Nood aan financiering op verschillende niveaus](#)
 - Microprojecten
 - Middelgrote projecten
 - Grote, Europese (?) projecten
 - Opnieuw budgetten vrijstellen voor digitalisering, want er is nog té veel materiaal niet gedigitaliseerd.
- [Kosten in kaart brengen](#)
 - Wat zal opslag kosten: data-opslag, na digitalisering, na verrijking, ...

5. WETGEVING:

- [AVG](#)
 - In NL meer bewustzijn hierover
- [Datasoevereiniteit](#)
 - In NL meer bewustzijn hierover
- [Geopolitieke ontwikkelingen](#)
 - Welke platformen vallen nu af?
 - Met verenigde krachten juridisch advies inwinnen?
- [Transparantie](#)
 - Beleid hierover
 - Aangeven of metadata door mens of AI-model gegenereerd zijn.
 - Maar moet je ook aangeven of er menselijke controle in het spel is?
- [Dataprovenance](#)
 - Kan er iets als een 'betrouwbaarheidslabel' ontwikkeld worden?